

وجود آنها اطلاعی نداشته معرفی و به دنبال آن، آثار موجود اعتمادالسلطنه در کتابخانه مجلس شناسانده می‌شود. در اینجا ضروری است گفته شود که دفاتر موجود در سازمان اسناد ملی ایران، با نام «آلبوم» خوانده می‌شود و مجموعه آلبومهای اسناد موجود در این سازمان بالغ بر ۳۷۰ مجلد می‌گردد.

آلبوم شماره ۲۳۲

دفتری است با جلد مخملی آبی و به قطع رقعی بزرگ. این آلبوم ۲۹ صفحه دارد و شامل چند رساله کوتاه از محمدحسن خان اعتمادالسلطنه است. این رساله‌ها در موضوع اصلاحات در ساختار حکومت و پیشنهاد ایجاد برخی نهادها و دوایر و ادارات دولتی در ایران است. اعتمادالسلطنه این رساله‌ها را در سال ۱۳۰۹ق در اواخر پادشاهی ناصرالدین شاه فراهم آورده و با امضای «جان‌نثار خان‌زاد محمدحسن» به شاه تقدیم داشته است. این دفتر به خط شکسته نستعلیق درشت و زیبا نگاشته شده و مشتمل بر مطالب زیر است:

دفتر اول: خلاصه اصلاحات و اجراءات حالیه و مالییه دولت علییه ایران (ص ۲-۷)؛ **دفتر دوم:** دایر به وجوب انتظامات جدید در صفحات خلیج فارس عموماً و در بندر محمره خصوصاً (ص ۸-۱۵)؛ **دفتر سوم:** اجراءات نافعه دولت علییه ایران در محمره که حالا و استقبالاً موجب فوائد متنوعه تواند بود (ص ۱۶-۱۹)؛ **دفتر چهارم:** فواید تحریر و تعداد نفوس (ص ۲۰-۲۱)؛ **دفتر پنجم:** گزارش کوتاه در باب تألیف جغرافیای لرستان و اطلاعات طایفه زنگنه (ص ۲۲-۲۳)؛ **دفتر ششم:** طریق فتح باب تجارت بری و بحری دولت علییه ایران با دولت چین (ص ۲۴-۲۹). نسخه دیگری از این رساله‌ها تاکنون به دست نیامده است.

آلبوم شماره ۲۳۸

یکی از مجلدات خاطرات روزانه اعتمادالسلطنه. نسخه حاضر نخستین بار است که معرفی می‌شود. آلبوم مذکور دفتری است به قطع رقعی حاوی ۱۲۸ صفحه و شماره قبلی آن ۵۰۳۱ بوده است. این دفتر حاوی مجلد نهم خاطرات و مشتمل بر حوادث و یادداشتهای یکساله شمسی از عید نوروز تا ۲۹ اسفند مقارن با ۱۷ رجب ۱۳۰۶ تا ۲۸ رجب ۱۳۰۷ق (سال اودئیل) و با سطور زیر آغاز می‌گردد: «به توفیق خدا و به یاری محمد مصطفی و علی مرتضی و فاطمه زهرا و ائمه هدی صلوات الله علیهم اجمعین شروع به روزنامه سال اودئیل نمودم و از همه یاری

خاطرات روزانه اعتمادالسلطنه

دستنویسها و یادداشتهای تازه باب

سیدعلی آل داود

از محمدحسن خان اعتمادالسلطنه (ف ۱۳۱۳ق) رجل برجسته عصر ناصری و وزیر انطباعات، نوشته‌های بسیار برجا مانده که برخی چون مرآت‌البلدان، المآثر و الآثار و روزنامه خاطرات تاکنون چاپ شده است. اما آثار منتشر نشده او نسبتاً فراوان است، چنانکه با تکمیل فهرست کتابخانه‌ها، نوشته‌های جدیدی به تدریج از او شناخته می‌شود.

نگارنده چند سال پیش ضمن بررسی آلبومهای خطی اسناد در سازمان اسناد ملی ایران به سه اثر ناشناخته از او دست یافت. از این سه دستنویس، دو مجلد بخشهایی از روزنامه خاطرات است که تمام آن به اهتمام استاد ایرج افشار سالها پیش به طبع رسیده و البته در آن روزگار، ایشان از دستنویسهای مورد اشاره فعلی آگاهی نداشتند. نسخه دیگر، متن چند رساله کوتاه اعتمادالسلطنه در باب مسائل سیاسی روز است، نوشته‌ها و رسالاتی کوتاه که وی آنها را خطاب به ناصرالدین شاه نوشته و هم به او تقدیم داشته است.

اخیراً نیز مجلداتی از فهرس کتابهای فهرست نشده کتابخانه مجلس به کوشش گروهی از فضایی جوان کتابشناس به طبع رسیده که با تورق اجمالی در آنها دو سه اثر جدید دیگر از اعتمادالسلطنه شناخته شد. در اینجا نخست سه آلبوم سازمان اسناد ملی ایران - که اخیراً به کتابخانه ملی ملحق شده - [به شماره‌های ۲۳۲-۲۳۸ و ۲۸۴] که تاکنون کسی از

یادداشت‌های روزانه اعتمادالسلطنه

نسخه شماره ۸۱۲۷ کتابخانه مجلس، بخشی از خاطرات روزانه اعتمادالسلطنه است و مشتمل بر یادداشت‌های روزانه او از روز چهارشنبه ۱۱ شهر جمادی‌الاول سال ۱۳۰۰ تا اواسط سال ۱۳۰۱ ق یعنی یادداشت‌های یک سال کامل شمسی اوست. این جلد به خط شکسته نستعلیق اعتمادالسلطنه و حاوی ۱۳۶ صفحه است.^۱ مرحوم دکتر سیفالله وحیدنیا مدیر مجله وحید، این نسخه را سالها پیش به چاپ رساند و مدعی بود که آن را بر اساس نسخه خطی فعلی مجلس به دست چاپ سپرده و آن را تصحیح کرده و ویراسته است، بعدها استاد ایرج افشار ثابت نمود که نامبرده صرفاً اثر خود را با استنساخ یکی از مجلدات خاطرات اعتمادالسلطنه که به اهتمام ایشان به چاپ رسیده آماده کرده و کار مستقلاً بر روی آن انجام نداده است. به هر حال نگاه به دستنویس فعلی برای چاپ‌های بعدی روزنامه خاطرات ضروری است.

ترجمه جدید از حاجی بابای اصفهانی

این ترجمه ناتمام که دستنویس آن به شماره ۸۱۵۹ در کتابخانه مجلس نگهداری می‌شود، از آثار ناشناخته اعتمادالسلطنه است که پس از آنکه اعتمادالسلطنه ترجمه را انجام داده، آن را برای ویرایش و پاک‌نویس کردن به محمدحسین ذکاءالملک فروغی یکی از اجزای اداره انطباعات سپرده و نسخه فعلی به خط فروغی است و همان است که وی آن را اصلاح و تهذیب کرده است. این اثر نخستین ترجمه کتاب معروف جیمز موریه سیاستمدار انگلیسی است. بعدها میرزا حبیب اصفهانی متن کامل آن را ترجمه کرده است و همین ترجمه است که مکرر به طبع رسیده است. اعتمادالسلطنه چنانکه در مقدمه کتاب اشاره می‌کند، آهنگ ترجمه سراسر کتاب را داشته اما گویا مجال پیدا نکرده است. آنچه بر جای مانده و به خط محمدحسین فروغی است، چندی در تصرف دکتر قاسم غنی بوده و او آن را در سال ۱۳۱۶ش به نظر محمدعلی فروغی فرزند ذکاءالملک رسانده و وی یادداشت گویا و روشن‌کننده‌ای در یکی از صفحات آن نوشته است.^۲ این ترجمه هرچند ناقص است و بیش از ۱۶۴ صفحه نیست، اما ارزش چاپ جداگانه دارد.

۱. فهرست کتابخانه مجلس، جلد ۲۷/۱، تألیف جواد بشری، تهران، ۱۳۸۹ش، ص ۲۴۰-۲۴۱.

۲. همان، ص ۲۸۸-۲۹۰.

می‌خواهم که به سلامتی به اتمام برسانم... چهارشنبه ۱۷ رجب ۱۳۰۶ پنج به غروب مانده تحویل آفتاب به برج حمل شد. صبح من بعد از استحمام دربخانه رفتم. قبل از نماز شاه مدتی کتاب خواندند و تدریس فرمودند. وقت نهار هم من روزنامه خواندم. بعد به اطاق تلگرافخانه رفتم، نهاری صرف نموده...»

دفتر چنین به انجام می‌رسد: «پنجشنبه ۲۸ ختم‌السنه است. به سلامتی و مبارک‌بادی، این سال هم به آخر رسید. صبح زود حمام رفتم. روز را خانه بودم که شب به جهت تحویل حاضر باشم. عصر دربخانه رفتم. شاه یک ساعت به غروب مانده شام میل فرمودند. امروز که آخر سال است، این کتاب را به اتمام رسانیدم. در تمام این سال یک روز پریشان بودم، خداوند عمر بدهد که سال نو تلافی شود...»

این دفتر در صفحات ۶۲۷-۶۸۷ خاطرات اعتمادالسلطنه به طبع رسیده است. در صورت تجدید طبع این کتاب به تطبیق آن با این نسخه خالی از فایده نخواهد بود.

آلبوم شماره ۲۸۴

دفتری است به قطع رقیعی بزرگ و حاوی ۱۹۲ صفحه. این آلبوم بخشی از خاطرات روزانه محمدحسن خان اعتمادالسلطنه و به خط خود اوست. دفتر یادشده مجلد سیزدهم روزنامه خاطرات نویسنده یعنی حاوی یادداشت‌های او از اول رمضان ۱۳۱۰ تا ۱۲ رمضان ۱۳۱۱ ق مقارن با یک سال کامل شمسی است. این بخش در کتاب روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه به تصحیح استاد ایرج افشار در صفحات ۸۵۹ تا ۹۴۱ به طبع رسیده، اما اینکه با آن تفاوت‌هایی دارد یا نه، مستلزم تطبیق دو نسخه با هم است. دفتر با این سطور آغاز می‌گردد: «چهارشنبه غره شهر رمضان ۱۳۱۰ هجری مطابق بیست و یکم مارس ۱۸۹۳ مسیحی در روز اول سال نیلان نیل ترکی شش ساعت و نه دقیقه از روز گذشته تحویل حمل شد. بنابر رسم همه ساله به ... احضار شده بودم.» و با این جملات به آخر می‌رسد: «چهارشنبه ۲۲ بندگان همایون سوار می‌شدند و من درخانه نرفته بیرون هم نمی‌روم. روز آخر سال است. الحمدلله که امسال گذشت که به جهات عدیده در این سالی که تمام شد به من بسیار بدگذشت، به خصوص از کسالت مزاج بهار پارسال بردیم لذتی، بهار امسال خدایا فرصتی...» این کتابچه، خاطرات اعتمادالسلطنه در یک سال است. محتملاً نسخه فعلی دست‌نویس اصل است و بعدها نسخه کامل مشهد از روی آن نوشته شده است.

دستنویس شماره ۵۰۷ از مجموعه اهدایی کریم‌زاده تبریزی به کتابخانه مجلس. این نسخه متضمن یادداشت‌های پراکنده از اعتمادالسلطنه و هم به خط اوست و در بین سالهای ۱۳۰۶ تا ۱۳۰۹ق یعنی اواخر زندگی اعتمادالسلطنه نوشته شده و مشتمل بر ۳۲۲ صفحه است. این یادداشت‌ها پراکنده و متفرق اما حاوی نوشته‌های بس مهم است از قبیل اطلاعاتی راجع به ساختمانهای تهران قدیم، بیوتات و موزه‌ها، قناتهای تهران، انواع گلها، عکاسی و چاپخانه، روزنامه و آبله، کاشی‌پزی، شمع، کبریت و امثال آن است و کسی که قبلاً مالک آن بوده فهرستی از مندرجات آن را فراهم آورده و در برگه جداگانه ضبط و ثبت کرده است. ممکن است اثر مذکور یادداشت‌های اولیه برخی کتابهای اعتمادالسلطنه مانند مآثر و الآثار باشد. به هر حال اثری قابل توجه است و نگارنده این سطور اکنون آن را برای چاپ و انتشار در دست ویرایش دارد.

نسخه دیگر خاطرات روزانه اعتمادالسلطنه

زنده‌یاد محمدتقی دانش‌پژوه در جلد سوم فهرست میکروفیلیمهای کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران (ص ۴۴) خبر از نسخه ناقص خطی دیگر این اثر به دست می‌دهد. بر اساس مندرجات این کتاب، بخشی از جلد سوم خاطرات روزانه اعتمادالسلطنه مربوط به یادداشت‌های چهارشنبه ۱۱ جمادی‌الاول تا چهارشنبه ۲۱ جمادی‌الاول سال ۱۳۰۰ق در نسخه خطی شماره ۸۶۳۹ کتابخانه مجلس مضبوط است و میکروفیلیم این نسخه به شماره ۴۳۱۰ در کتابخانه دانشگاه تهران در دسترس است. زمانی که دانش‌پژوه کتاب خود را نوشته، هنوز فهرست‌های اخیر کتابخانه مجلس به چاپ نرسیده بود. اینک با انتشار جلد ۲۸ فهرست کتابخانه مجلس نوشته سید جعفر حسینی اشکوری که شماره مذکور در آن معرفی شده معلوم می‌گردد که اطلاعات مندرج در فهرست میکروفیلیم‌ها صحیح نیست و احتمالاً وی در ذکر شماره کتاب دچار خطا شده است. احتمال دیگر آن است که این نسخه همان است که در قسمت‌های بالا معرفی شد و سابقاً استاد ایرج افشار معرفی کوتاهی از آن در مجله راهنمای کتاب (سال ۱۶/۳۱۷) به دست داده و دو صفحه عکس آن را نیز چاپ کرده‌اند.

در حاشیه فهرست‌های نسخه‌های خطی

کتابخانه دانشگاه تهران

ابوالفضل حافظیان بابلی

درآمد

فهرست کلید پژوهش و پل ارتباطی میان محققان و میراث مکتوب است، لذا هرچه علمی‌تر، فنی‌تر و دقیق‌تر نوشته شود، سودمندتر و راهگشایتر خواهد بود.

در عصر حاضر، با گسترش کتابخانه‌های عمومی و نشر فهرس کتابخانه‌های کوچک و بزرگ و انتشار منابع کمکی برای شناسایی مخطوطات، همچون الذریعه، التراث العربی، فهرستواره کتابهای فارسی، فهرستواره دستنوشته‌های ایران (دنا)، آغازنامه و ایجاد بانکهای اطلاعاتی مخطوطات همچون سایت آقابرگ، دیجیتالی شدن نسخه‌ها و انتشار متن نسخه‌ها در اینترنت، تصحیح و چاپ شمار زیادی از متون کهن، سیمای سنتی فهرست‌نگاری مخطوطات اندک اندک تغییر یافته و به طرف فهرست‌نگاری مدرن و پیشرفته حرکت کرده و شناسایی و بازیابی دستنویسها آسان‌تر شده است.

البته در کنار منابع و امکانات پیشگفته، باید فهرست‌نگاری فاضل و دقیق‌النظر قرار گیرد تا با بهره‌گیری بجا از آنها، از پس معرفی نسخه‌های دیرباب و مجهول برآید.

روشن است که با وجود امکانات جدید، بازیابی فهرس گذشته و کشف نسخه‌های مجهول مانده و تصحیح لغزشها و نواقص راه یافته در آنها، اقدامی بایسته و لازم است که تنها با انجام این مهم می‌توان فهرست‌های مشترک و درهم‌کردهای رایانه‌ای را با صحت و دقت بیشتری ارائه کرد تا قابل اطمینان و اعتماد باشند و در غیر این صورت — به قول استاد حایری — تکثیر اشتباه کرده‌ایم و اشتباهات مندرج در فهرست‌ها به برنامه‌های رایانه‌ای و به منابع کتابشناسی و از آنجا به ترجمه‌نگاریها و شرح‌حاله‌ها و غیر آن راه می‌یابد و بالاخره باید از جایی، جلوی این دور باطل گرفته شود.

از این رو بسیاری از فهرست‌نگاران، همواره فهرست‌های خود را بازیابی می‌کنند و اطلاعات جدید را در هامش آنها می‌افزایند و اگر مجموعه حواشی فهرست‌نگاران بر فهرست‌های مختلف در کتابی گرد آید، بسیار مفید خواهد بود.

البته وجود نقاط قابل تأمل در برخی فهرست‌ها —

بلکه در اکثر آنها — همیشه دلیل بر ضعف و کم‌کاری فهرست‌نگاران نیست. به عنوان نمونه، فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، به خصوص هفت جلد نخست آن، از بهترین فهرستهای مخطوطات در جهان به شمار می‌رود و همان‌طور که گفته شد، دستیابی به اطلاعات نویافته و منابع جدید، کار بازنگری فهرس پیشین را هموار و ضروری ساخته است.

آنچه در پی می‌آید، بخشی از یادداشتهایی است که به مرور ایام در هامش فهرستهای کتابخانه دانشگاه تهران نگاشته آمد. امید که فهرست‌نگاران را به کار آید و پژوهشگران را دانش افزاید.

این حواشی بر فهرستهای زیر نگاشته شده که به ترتیب می‌آید: **یکم:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران؛ **دوم:** فهرست میکروفیلیمهای کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران؛ **سوم:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات دانشگاه تهران؛ **چهارم:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده پزشکی دانشگاه تهران؛ **پنجم:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه تهران؛ **ششم:** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده حقوق دانشگاه تهران؛ **هفتم:** نسخه‌های خطی = نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران.

این مقال به احترام یک عمر تلاش خستگی‌ناپذیر فهرست‌نگار برجسته دوران، مرحوم استاد محمدتقی دانش‌پژوه، به آن عزیز سفرکرده تقدیم می‌شود.

حواشی بر فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

• ش ۹۱۸/۱۰، فهرست ۴۳/۱ و ۲۱۸۸/۶.

عنوان معرفی: تفسیر کَلِّمَا الْقَى فیها فوج.

نام صحیح: حاشیه انوار التنزیل، از: شیخ بهایی.

(نک: کشف‌الفهراس، ۴۸۹/۳).

• ش ۱۰۵۹، فهرست ۲۱۷/۱، ۲۱۹.

عنوان معرفی: مفرده از ابن عامر.

نام صحیح: المفردة، نوشته عاصم بن ابی النجود کوفی.

(نک: کشف‌الفهراس، ۳۸۹/۱).

• ش ۸۹۸، فهرست ۶۵۱/۲.

عنوان معرفی: مجمع‌الغرایب، از ناشناس.

مؤلف: سلطان محمد بن درویش محمد بلخی

(نک: مرعشی، ش ۱۵۳۰۰). از افادات امینی.

• ش ۱۰۷۹، فهرست ۱۳۵/۳.

عنوان معرفی: اثبات واجب، از: ناشناس.

مؤلف: ملا مراد بن علیخان تفرشی.

(نک: الذریعه ۱۲/۱۱). از افادات استاد حایری.

• ش ۸۴۹، فهرست ۱۳۵/۳.

عنوان معرفی: اثبات الواجب، از ناشناس.

نام دیگر: الوجودیة فی تحقیق مذهب الصوفیة.

مؤلف: عبدالرحمان جامی (۸۹۸ق).

(نک: الذریعه ۱۰۶/۱۸، کشف‌الظنون ۷۴۲/۱، مرعشی ش

۸۸ و ۶۷۴۴ و ۵۰۸۵، آغازنامه ۶۶۰/۱).

• ش ۳۱۴، فهرست ۱۹۷/۳.

عنوان معرفی: تحقیق معنی قابلیت.

گویا از: فیض کاشانی.

مؤلف: صائن‌الدین علی بن محمد ترکه (نک: الذریعه

۲/۱۷، مرعشی ش ۳۰۳۵ و ۴۶۵۰، آغازنامه ۳۵۰/۳)، از

افادات استاد حایری.

• ش ۸۵۰، فهرست ۲۳۸/۳.

عنوان معرفی: حاشیه شرح حکمة‌العین. از: ناشناس.

محتوی: میرسید شریف جرجانی، برکناره شرح بخاری به

چاپ رسیده است. از افادات استاد حایری.

اقول: آغاز این نسخه با آغاز نسخه شماره ۶۰۹۹ کتابخانه

مرعشی متفاوت است.

(نک: التراث العربی ۳۰۵/۲).

• ش ۲۶۳، فهرست ۲۴۱/۳.

عنوان معرفی: حاشیه شفا، از: ملا محمدباقر سبزواری.

توضیح: سبزواری در تألیف این حاشیه به حاشیه خوانساری نظر داشته و حاشیه‌های او را پاسخ گفته است.

از افادات استاد حایری.

• ش ۲۶۴، فهرست ۲۴۲/۳.

عنوان معرفی: حاشیه شفا، از: آقاحسین خوانساری

(حاشیه دوم وی).

توضیح: این حاشیه نخستین خوانساری است و سبزواری

در حاشیه خود اشکالات و سخنان خوانساری را در این

حاشیه به عین عبارت نقل و نقد کرده و در ذریعه نیز این

اشتباه آمده. از افادات استاد حایری.

• ش ۸۸۰، فهرست ۳۹۷/۳.

عنوان معرفی: الواحد لا یصدر عنه الا الواحد، از: ناشناس.

عنوان دیگر: اصول آصفیه، مؤلف: ملارجبعلی تبریزی. نسخه
دیگری در کتابخانه مجلس دارد. از افادات استاد حایری.

• ش ۱۰۳۵، فهرست ۴۷۲/۳.

عنوان معرفی: صنوف الناس فی دار البقاء، از: ناشناس.

مؤلف: شیخ حسین بن ابراهیم تنکابنی (قرن ۱۱ ق). از
افادات استاد حایری.

اقول: نسخه دیگری در کتابخانه آیت الله مرعشی دارد
به شماره ۱۲۵۸۹/۵۵ که در فهرست به عنوان «المعاد»
معرفی شده است.

• ش ۸۷۱/۵، فهرست ۴۷۷/۳.

عنوان معرفی: غوثیه، از ابوحامد محمد غزالی.

توضیح: این رساله با عنوانهای «غوثیه» و «واردات» به
محمی الدین ابن عربی منسوب شده و در برخی منابع
از عبدالقادر گیلانی دانسته شده است. به هرحال گویا
انتسابش به غزالی تنها در نسخه دانشگاه آمده است.

(نک: فهرست سپهسالار، ۷۴۲/۵؛ فهرست مرعشی
۴۰۵/۳۱).

• ش ۳۵۰، فهرست ۵۴۸/۲.

عنوان معرفی: تحریر شرح لمع، از: ناشناخته.

نام صحیح کتاب و مؤلف: شامل فی اصول الدین، از: امام
الحرمین جوینی.

(نک: فهرست عکسی مرعشی، ش ۱۳۴۲؛ فهرست
میکروفیلیمهای دانشگاه تهران ۱۳۴۳).

• ش ۵۰۳، فهرست ۵۷۹/۳.

عنوان معرفی: الروضة فی الفضائل، از: علامه حلی.

توضیح: انتساب کتاب به علامه حلی ثابت نیست.

(نک: فهرستگان حدیث ۱۲۶/۴).

• ش ۱۰۴۶، فهرست ۶۶۴/۳.

عنوان معرفی: الرسالة النصیریه، از: خواجه نصیر طوسی.

نام صحیح کتاب و مؤلف: الامد علی الابد، از: ابوالحسن
عامری نیشابوری، این کتاب با تصحیح دکتر مهدی
محقق توسط مؤسسه مطالعات اسلامی در تهران و به
صورت مستقل در بیروت چاپ شده است (از افادات شیخ
عبدالله نورانی).

• ش ۶۸۶، فهرست ۱۰۶۶/۵.

عنوان معرفی: الاربعون حدیثاً، از شیخ بهایی، تاریخ
کتابت: دهه سوم صفر ۹۹۵.

توضیح: تاریخ مذکور احتمالاً تاریخ تألیف کتاب باشد و نه

تاریخ کتابت نسخه.

• ش ۶۶۸، فهرست ۱۴۸۷/۵.

عنوان معرفی: کشف الاحتجاج، از: ابوالحسن علی بن حسن
زواره‌ای.

توضیح: این کتاب ترجمه الاحتجاج طبرسی است از ملا
فتح الله بن شکرالله کاشانی (۹۸۸ ق).

(نک: الذریعه ۷/۱۸، فهرستواره ۴۸۳/۹، معجم التراث
الکلامی ۴۹۷/۴).

• ش ۵۲۳، فهرست ۱۵۳۹/۵.

عنوان معرفی: معجزات الائمة.

عنوان صحیح: دلائل الامامة (نک: فهرستگان حدیث
۶۷/۴).

• ش ۱۹۱۶/۶، فهرست ۵۳۱/۸.

عنوان معرفی: قصیده فی تجوید الفاتحة.

نام صحیح: القصیده الفاتحة فی تجوید الفاتحة، (نک:
کشف الفهرس ۳۷۴/۱).

• ش ۲۰۳۰/۳، فهرست ۶۴۷/۵.

عنوان معرفی: غریب القرآن، از: ناشناس.

نام صحیح مؤلف: ابن قتیبه دینوری (نک: کشف الفهرس
۳۲۹-۳۳۱/۳).

• ش ۲۱۳۰، فهرست ۷۷۳/۹.

توضیح: رساله اول تا پنجم مجموعه، جزو کتاب المجموع
الرائق است. (نک: فهرست عکسی مرعشی، ش ۱۲۳۵).

• ش ۲۱۴۴، فهرست ۸۲۸/۹.

عنوان معرفی: رسالة فی العلم الاجمالی بالنجاسة.

عنوان صحیح: ملاقی الشبهة المحصورة.

• ش ۲۱۶۲، فهرست ۸۵۵/۹.

عنوان معرفی و تاریخ کتابت: مسال الشیعة، ۱۶ ربیع الاول
۳۸۹.

نام و تاریخ کتابت صحیح: التواریخ الشرعیة، کتابت:
ربیع الثاني ۳۹۱.

• ش ۲۲۴۳/۱، فهرست ۹۰۳/۹.

عنوان معرفی: آداب الاصحاب، از: ناشناس.

مؤلف: صفی الدین علی کاشفی، در نسخه شماره ۱۰۵/۶
کتابخانه آیت الله گلپایگانی نام مؤلف آمده است. (نک:
فهرستواره ۲۶۴/۶).

• ش ۳۳۴۰/۳، فهرست ۱۳۲۰/۹.

عنوان معرفی: پندنامه = کریم.

از: سعدی شیرازی.

(نک: دنا ۶۴۳/۲)

• ش ۲۵۶۹، فهرست ۱۳۵۹/۹.

عنوان معرفی: نظم اللاکی.

عنوان صحیح: نظم اللاکی (نک: فهرستگان حدیث ۲۱۲/۶).

• ش ۲۶۶۵، فهرست ۱۵۶۱/۱۰.

عنوان معرفی: نظم الغرر و نضالدرر.

عنوان صحیح: اصداف الدرر (نک: فهرستگان حدیث ۲۷۲/۲).

• ش ۲۶۹۴/۲، فهرست ۱۵۷۸/۱۰.

عنوان معرفی: تحریر بیان الاخبار التي فی اول الاستبصار، از: ناشناس.

مؤلف: قطب راوندی سعیدبن هبةالله (۵۷۳ق).

این رساله با تحقیق استاد سید محمدرضا حسینی جلالی به چاپ رسیده است.

• ش ۲۸۸۸، فهرست ۱۷۳۳/۱۰

عنوان معرفی: تحقیق البیع بشرط الخيار.

نام دیگر: خیاریه، (نک: مقدمه‌ای بر فقه شیعه/ ۱۷۸، حیات‌المحقق الکرکی و آثاره ۴۵۸/۲).

• ش ۲۸۸۸، فهرست ۱۷۳۳/۱۰.

عنوان معرفی: اصول الدین و فروعیه، از: کرکی.

نام صحیح کتاب: النجمیه، (نک: حیات‌المحقق الکرکی و آثاره ۵۱۴/۲ و ۵۳۰-۵۳۱).

• ش ۲۹۳۶/۱۰، فهرست ۱۸۱۲/۱۰.

عنوان معرفی: رساله فی المناظره و الشبهات، از: ناشناس.

عنوان صحیح: آداب البحث و المناظره.

مؤلف: فخرالدین حسینی. (نک: دنا ۲۷/۱)

• ش ۳۲۷۰، فهرست ۲۲۲۹/۱۱.

عنوان معرفی: النصوص علی الائمة الاثنی عشر، از: شیخ صدوق.

عنوان صحیح و مؤلف: کفایة الاثر فی النص علی الائمة الاثنی عشر، از: خزاز قمی.

• ش ۳۲۷۹/۲، فهرست ۲۲۳۹/۱۱.

عنوان معرفی: شرح الاستبصار، از: وحید بهبهانی.

عنوان صحیح: تحریر بیان الاخبار التي فی اول الاستبصار.

مؤلف: قطب راوندی سعیدبن هبةالله (۵۷۳ق).

(نک: دنا ۸۵۲/۲)

• ش ۳۴۵۹/۱۱، فهرست ۲۴۶۷/۱۱.

عنوان معرفی: آداب البحث، از: ناشناس.

عنوان صحیح: آداب البحث و المناظره.

مؤلف: فخرالدین حسینی. (نک: دنا ۲۷/۱)

• ش ۳۷۰۶، فهرست ۲۷۰۹/۱۲.

عنوان معرفی: ذخیره اسکندری.

عنوان صحیح: کیمیای باسیلیقا (نک: فهرست مجلس

۱۴۹-۱۴۸/۳۶).

• ش ۳۷۵۷، فهرست ۲۷۵۰/۱۲.

عنوان معرفی: غریب القرآن.

نام صحیح: نزهة القلوب، از: سجستانی (نک: کشف الفهارس

۲۵۴-۲۵۲/۴).

• ش ۳۹۰۱/۵، فهرست ۲۸۸۸/۱۲.

عنوان معرفی: رساله فی تحقیق الحقائق المکنونه فی آیه الامانة.

توضیح: این رساله، بخشی از اسرار الایات ملاصدرا است

(نک: کشف الفهارس ۲۰/۳ و ۲۲).

• ش ۴۰۳۴، فهرست ۳۰۲۴/۱۳.

عنوان معرفی: حاشیه چلبی.

نام صحیح: حاشیه انوارالتنزیل از ملاخسرو رومی (نک:

کشف الفهارس ۵۰۸/۳-۵۰۹).

• ش ۴۲۵۶، فهرست ۳۲۲۵/۱۳.

عنوان معرفی: سراج السالکین، از: ناشناس.

مؤلف: قطب‌الدین بن عبدالحی حسینی لاری (قرن ۱۱)،

که در ۱۰۴۲ق. حل‌المسائل در احکام نجوم را نوشته

است (نک: فهرست مرعشی ۲۹۲/۳۱).

• ش ۴۳۱۶/۱، فهرست ۳۲۷/۱۳.

عنوان معرفی: تفسیر سوره تحریم، از: ناشناس.

توضیح: این رساله، بخشی از انوارالتنزیل بیضوی است

(نک: کشف الفهارس ۴۷/۳).

• ش ۴۴۱۹/۲، فهرست ۳۳۸۱/۱۳.

عنوان معرفی: ترجمه مائة کلمه، مؤلف: نامعلوم.

عنوان صحیح و مؤلف: مطلوب کل طالب من کلام علی بن

ابی طالب، از رشیدالدین وطواط در شرح و ترجمه منظوم

مائة کلمه جاحظ.

• ش ۴۷۰۶/۲۰، فهرست ۳۶۵۳/۱۴.

عنوان صحیح و مؤلف: تفسیر سورة الفاتحة، از: شیخ بهایی

(۱۰۳۰ق).

- (نک: کتابشناسی شیخ بهایی ۲۰۳؛ دنا ۱۵۲/۳).
- ش ۵۳۹۷، فهرست ۴۲۴۰/۱۵.
عنوان معرفی: قبله خراسان، از محقق کرکی.
 - نام صحیح مؤلف: عبدالعالی فرزند محقق کرکی، که در مواردی، از پدرش نقل می‌کند (نک: الذریعه ۴۰/۱۷ رقم ۲۱۷، حیاة المحقق الکرکی و آثاره ۵۳۵/۲).
 - ش ۵۲۴۰، فهرست ۴۱۷۳/۱۵.
عنوان معرفی: النصوص علی الائمة الاثنی عشر، از شیخ صدوق.
 - عنوان صحیح و مؤلف: کفایة الاثر فی النص علی الائمة الاثنی عشر، از خزاز قمی.
 - ش ۵۵۰۷، فهرست ۲۵/۱۶.
عنوان معرفی: شرح دیوان خاقانی، از: ناشناس.
 - شارح: محمدبن داوودبن محمد شادی آبادی ملوی، قرن ۱۰ ق، (از افادات آقای حسین متقی).
 - ش ۵۸۱۴، فهرست ۹۷/۱۶.
عنوان معرفی: کشف الاحتجاج، از: ابوالحسن علی بن حسن زواره‌ای.
 - توضیح: این کتاب ترجمه الاحتجاج طبرسی است از ملا فتح‌الله بن شکر الله کاشانی (۹۸۸ق) (نک: الذریعه ۷/۱۸، فهرستواره ۴۸۳/۹).
 - ش ۵۹۱۱/۹، فهرست ۱۴۸/۱۶.
عنوان معرفی: الانموذج، از: تلمیذ ابی الحسن کاشی.
 - عنوان صحیح: انموذج العلوم.
 - مؤلف: افضل‌الدین محمد ترکه (۹۹۱ق).
 - (نک: دنا ۲/۲۱۳)
 - ش ۵۹۱۵ (مجموعه)، فهرست ۱۵۱/۱۶.
توضیح: رساله ششم این مجموعه، تفسیر سوره کافرون، از جلال‌الدین دوانی است که در فهرست اشاره نشده است (نک: کشف‌الفهرس، ۳/۳۰۰).
 - ش ۵۹۲۱/۵، فهرست ۱۵۳/۱۶.
عنوان معرفی: رساله فی تواتر القرآن، مؤلف: نامعلوم.
 - مؤلف: شیخ حر عاملی (۱۱۰۴ق)، به صورت مستقل و در ضمن تراث قرآنی شیعه به چاپ رسیده است.
 - ش ۵۹۲۷/۲، فهرست ۱۵۷/۱۶.
عنوان معرفی: ترجمه و شرح کلمات قصاریه.
 - عنوان صحیح: ترجمه نثراللالی (نک: فهرستگان حدیث، ۱۶۰/۳-۱۶۱).
 - ش ۶۲۱۷/۸، فهرست ۲۲۰/۱۶.
عنوان معرفی: تفسیر آیه‌الامانة.
 - نام صحیح: اسرارالآیات، نوشته ملاصدرا (نک: کشف‌الفهرس، ۲۰/۳ و ۲۲).
 - ش ۶۵۳۶، فهرست ۲۸۷/۱۶.
عنوان معرفی: ترجمه شرح الاعتقادات، نام مترجم ذکر نشده است.
 - نام صحیح کتاب و مترجم: ترجمه تصحیح الاعتقاد، نوشته شیخ مفید، ترجمه: سید محمدعلی بن محمد اردکانی طباطبایی، متوفی ۱۲۶۵ق (نک: معجم‌التراث الکلامی ۲/۲۲۵). توضیح: ۱. این کتاب در ایران چاپ شده است؛ ۲. این نسخه باید به دیگر نسخه‌های معرفی شده کتاب در معجم التراث الکلامی اضافه شود؛ ۳. مصنفات المفید ص ۲۳۰ در این مورد اصلاح شود.
 - ش ۶۶۰۵، فهرست ۳۰۶/۱۶.
عنوان معرفی: جامع‌المقال.
 - نام صحیح: جامع‌الرواة، مؤلف: مولی محمد اردبیلی (نک: فهرستگان حدیث ۱/۲۳۹).
 - ش ۶۶۲۳، فهرست ۳۱۴/۱۶.
عنوان معرفی: تفسیر زیدی دارای ترجمه طبری، مؤلف: ابوالفضل بن شهردویرین یوسف دیلمی.
 - این تفسیر اخیراً به وسیله کتابخانه مجلس چاپ عکسی شده است. (نک: افادات دانش‌پژوه در فهرست دانشگاه ۱۶/۷۶۷).
 - ش ۶۷۱۰/۸، فهرست ۳۳۸/۱۶.
عنوان معرفی: اجوبه...
 - نام صحیح: المضمون به علی غیر اهله، از: ابوحامد غزالی (نک: کشف‌الفهرس ۴/۱۷۵-۱۷۷).
 - ش ۶۸۵۸، فهرست ۳۸۳/۱۶.
عنوان معرفی: تفسیر غریب القرآن.
 - نام صحیح: نزهةالقلوب، مؤلف: سجستانی (نک: کشف‌الفهرس ۴/۲۵۲-۲۵۴).
 - ش ۶۹۶۳/۱، فهرست ۴۱۲/۱۶.
عنوان معرفی: مسألة الوطی بالشبهة، از: ناشناس.
 - نام صحیح مؤلف: شیخ لطف‌الله میسی، این نسخه به خط اوست. نسخه دیگر: بروجردی، قم، ش ۳۵۵، فهرست ۱/۲۱۰ (نک: فهرست عکسی مرعشی ش ۱۱۶۵).
 - ش ۷۰۱۹/۳، فهرست ۴۳۱/۱۶.
عنوان معرفی: التسمیة، از: ناشناس.

نام صحیح: شرح البسمله، از: شهید ثانی (نک: کشف الفهرس ۶۳۷/۳).

- ش ۷۱۵۶، فهرست ۴۷۱/۱۶.

عنوان معرفی: تفسیر سیاری.

نام صحیح: التنزیل و التحریف، از: سیاری (نک: کشف الفهرس ۲۷۵/۱-۲۷۷).

- ش ۷۳۸۷/۱۰۵، فهرست ۵۳۵/۱۶.

عنوان معرفی: التهلیلیه، از: ناشناس.

نام دیگر: تفسیر کلمه التوحید، از: فضل الله استرآبادی (نک: کشف الفهرس، ۴۰۰/۳).

- ش ۷۴۰۸/۳، فهرست ۵۴۸/۱۶.

عنوان معرفی: اللآلی.

عنوان صحیح: نظم اللآلی در ترجمه نثر اللآلی، از: عادل بن علی خراسانی شیرازی (نک: فهرستگان حدیث، ۲۱۰/۶).

- ش ۷۴۳۷، فهرست ۵۷۰/۱۶.

عنوان معرفی: لغة القرآن، از: ناشناس.

نام صحیح: نزهة القلوب، مؤلف: سجستانی (نک: کشف الفهرس ۲۵۲/۴-۲۵۴).

- ش ۷۴۶۸، فهرست ۵۸۱/۱۶.

عنوان معرفی: النصوص علی الائمة الاثنی عشر، از: شیخ صدوق.

عنوان صحیح و مؤلف: کفاية الاثر فی النص علی الائمة الاثنی عشر، از: خزاز قمی.

- ش ۷۵۵۰، فهرست ۶۲۴/۱۶.

عنوان معرفی: جواب مانع الخمس، از: محقق کرکی.

توضیح: این نوشتار، بخشی از سوال و جوابهای محقق کرکی است و رساله‌ای مستقل نیست (نک: حیاة المحقق الکرکی و آثاره ۵۴۸/۲).

- ش ۷۶۹۳/۳، فهرست ۶۷۳/۱۶.

عنوان معرفی: الخلاصة فی علم الکلام، از: ناشناس.

نام صحیح مؤلف: قطب‌الدین سبزواری (نک: میراث اسلامی ایران، ۳۴۲/۱).

- ش ۸۷۴۲/۲، فهرست ۲۰۹/۱۷.

عنوان معرفی: اسرارالصنایع، از: قاضی سعید قمی.

توضیح: به اعتقاد استاد روضاتی مؤلف این رساله، محمدسعید حکیم معاصر با قاضی سعید قمی است (نک: دومین دو گفتار، ص ۴۱-۴۲).

- ش ۸۷۴۲/۳، فهرست ۲۰۹/۱۷.

عنوان معرفی: کلید بهشت، از: قاضی سعید قمی.

توضیح: این رساله که در برخی فهرس به ملا رجبعلی تبریزی نیز منسوب شده، به اعتقاد استاد روضاتی تألیف محمدسعید حکیم معاصر با قاضی سعید قمی است (نک: دومین دو گفتار، ص ۴۳).

- ش ۸۷۴۲/۴، فهرست ۲۰۹/۱۷.

عنوان معرفی: الاصل الاصلی: الاصول الاصفیه، از: رجبعلی تبریزی.

عنوان دیگر: مقالة فی انّ الواحد لا یصدر عنه الا الواحد.

توضیح: استاد روضاتی این رساله را از محمدسعید حکیم کوچک دانسته‌اند ولی باید از ملا رجبعلی تبریزی باشد چون حسن لبنانی که آن را ترجمه کرده، متن رساله را از استادش ملا رجبعلی تبریزی معرفی کرده است (نک: دومین دو گفتار، ص ۴۱-۴۲).

- ش ۸۹۳۱، فهرست ۲۵۳/۱۷.

تفسیر ناشناس.

نام صحیح: الوجیز فی تفسیر القرآن، مؤلف: واحدی نیشابوری (نک: کشف الفهرس ۲۷۵/۴).

- ش ۸۳۹۵/۳، فهرست ۲۵۵/۱۷.

عنوان معرفی: ترجمه الالفاظ التي وردت بالخوارزمية فی اثناء الكتاب الموسوم بقنیة المنیة، از: ناشناس.

مؤلف: جلال‌الدین عمادی.

(نک: نشریه نسخه‌های خطی ۱۴۷/۹؛ دنا ۱۱۰/۲)

- ش ۹۰۲۹/۲، فهرست ۲۷۸/۱۷.

عنوان معرفی: رساله فی انسداد باب العلم، از: علی بن ابراهیم موسوی مراغی.

عنوان صحیح: تسدید الفقهاء = تسدیدیه.

مؤلف: کاظم رشتی (۱۲۵۹ق) (نک: دنا ۱۱۷۲/۲).

- ش ۹۱۸۳/۱۵، فهرست ۳۱۴/۱۷.

عنوان معرفی: تحقیق الروح.

نام صحیح: المضمون به علی غیر اهله، از: ابوحامد غزالی (نک: کشف الفهرس ۱۷۵/۴-۱۷۷).

- ش ۹۴۷۸، فهرست ۳۸۱/۱۷.

عنوان معرفی: تفسیر سوره بسمله و فاتحه، از: کمال پاشازاده.

نام صحیح کتاب و مؤلف: تفسیر سمرقندی، از: ابواللیث سمرقندی (نک: کشف الفهرس ۲۳۱/۳).

- ش ۹۵۲۱، فهرست ۳۹۱/۱۷.

عنوان معرفی: نثر اللآلی با ترجمه منظوم فارسی.

نام صحیح: شرح البسمله، از: شهید ثانی (نک: کشف الفهرس ۶۳۷/۳).

- ش ۷۱۵۶، فهرست ۴۷۱/۱۶.

عنوان معرفی: تفسیر سیاری.

نام صحیح: التنزیل و التحریف، از: سیاری (نک: کشف الفهرس ۲۷۵/۱-۲۷۷).

- ش ۷۳۸۷/۱۰۵، فهرست ۵۳۵/۱۶.

عنوان معرفی: التهلیلیه، از: ناشناس.

نام دیگر: تفسیر کلمه التوحید، از: فضل الله استرآبادی (نک: کشف الفهرس، ۴۰۰/۳).

- ش ۷۴۰۸/۳، فهرست ۵۴۸/۱۶.

عنوان معرفی: اللآلی.

عنوان صحیح: نظم اللآلی در ترجمه نثر اللآلی، از: عادل بن علی خراسانی شیرازی (نک: فهرستگان حدیث، ۲۱۰/۶).

- ش ۷۴۳۷، فهرست ۵۷۰/۱۶.

عنوان معرفی: لغة القرآن، از: ناشناس.

نام صحیح: نزهة القلوب، مؤلف: سجستانی (نک: کشف الفهرس ۲۵۲/۴-۲۵۴).

- ش ۷۴۶۸، فهرست ۵۸۱/۱۶.

عنوان معرفی: النصوص علی الائمة الاثنی عشر، از: شیخ صدوق.

عنوان صحیح و مؤلف: کفاية الاثر فی النص علی الائمة الاثنی عشر، از: خزاز قمی.

- ش ۷۵۵۰، فهرست ۶۲۴/۱۶.

عنوان معرفی: جواب مانع الخمس، از: محقق کرکی.

توضیح: این نوشتار، بخشی از سوال و جوابهای محقق کرکی است و رساله‌ای مستقل نیست (نک: حیاة المحقق الکرکی و آثاره ۵۴۸/۲).

- ش ۷۶۹۳/۳، فهرست ۶۷۳/۱۶.

عنوان معرفی: الخلاصة فی علم الکلام، از: ناشناس.

نام صحیح مؤلف: قطب‌الدین سبزواری (نک: میراث اسلامی ایران، ۳۴۲/۱).

- ش ۸۷۴۲/۲، فهرست ۲۰۹/۱۷.

عنوان معرفی: اسرارالصنایع، از: قاضی سعید قمی.

توضیح: به اعتقاد استاد روضاتی مؤلف این رساله، محمدسعید حکیم معاصر با قاضی سعید قمی است (نک: دومین دو گفتار، ص ۴۱-۴۲).

- ش ۸۷۴۲/۳، فهرست ۲۰۹/۱۷.

عنوان معرفی: کلید بهشت، از: قاضی سعید قمی.

عنوان صحیح: نظم اللآلی در ترجمه نثر اللآلی، از: عادل بن علی خراسانی شیرازی (قرن ۱۰) (نک: فهرستگان حدیث ۲۰۹/۶).

حواشی بر فهرست میکروفیلها

• ش ۲۵۰۱، فهرست ۷۰۲/۱.

عنوان معرفی: ترجمه سوال از شیخ طوسی درباره حدیث من مات و لم يعرف امام زمانه.

عنوان صحیح: ترجمه رساله فی من مات و لم يعرف امام زمانه للشیخ الطوسی (نک: فهرستگان حدیث ۹۰/۳).

• ش ۱۲۵۰، فهرست ۴۴/۱.

عنوان معرفی: تحفه قطب شاهی.

عنوان صحیح: تحفه ملکی (نک: فهرستگان حدیث ۲۶/۳).

• ش ۲۰۱۶/۶، فهرست ۶۳۵/۱.

عنوان معرفی: ترجمه مائة کلمه، از: ناشناخته.

نام صحیح: مطوب کل طالب، از: وطواط.

حواشی بر فهرست دانشکده ادبیات

• ش ۱۱۲/۴، فهرست ۱۳۱/۱.

عنوان معرفی: تفسیر آیه النور.

نام صحیح: مشکاة الانوار و مصفاة الاسرار، از: ابوحماد غزالی (نک: کشف الفهرس ۱۷۳/۴-۱۷۴).

• ش ۱۸۸/۱ حکمت، فهرست —.

عنوان معرفی: لباب التفاسیر.

نام صحیح: تفسیر سمرقندی، از: ابواللیث سمرقندی (نک: کشف الفهرس، ۲۲۷/۳-۲۳۱).

حواشی بر فهرست دانشکده پزشکی

• ش ۲۷۴/۸، فهرست پزشکی ۱۴۹.

عنوان معرفی: تفسیر آیه النور

نام صحیح: مشکاة الانوار و مصفاة الاسرار، از: ابوحماد غزالی (نک: کشف الفهرس ۱۷۳/۴-۱۷۴).

حواشی بر فهرست دانشکده الهیات

• ش ۵۸۲/۹، فهرست ۳۴۸/۱.

عنوان معرفی: الاشارة و البشارة.

نام صحیح کتاب: الكشف عن القرائات السبع (نک: کشف الفهرس ۳۹۴/۱).

• ش ۳۶ب، فهرست ۴۸۹/۱.

عنوان معرفی: تفسیر، از: ناشناس.

نام صحیح: مدارک التنزیل و حقائق التأویل، از: ابوالبرکات عبدالله نسفی، متوفی ۷۱۰ق (نک: کشف الفهرس ۱۵۴/۴).

• ش —، فهرست ۵۶۱/۱.

سریان نور وجود الحق، از: دشتکی.

توضیح: بیشتر اهل نظر این رساله را از ملاصدرا دانسته‌اند ولی محقق طباطبایی آن را از دشتکی معرفی کرده است.

• ش —، فهرست ۷۶۰/۱.

عنوان معرفی: جمع الزیارات.

نام صحیح: مزار، از: شهید اول.

حواشی بر فهرست دانشکده حقوق

• ش ۱۲۷-ج، فهرست ۲۵۹/۱-۲۶۰.

عنوان معرفی: بغیة الالباء من معجم الادباء، از: ناشناس.

مؤلف: ابن ساعی علی بن انجب بغدادی شافعی خازن (۶۷۴ق) (نک: مرعشی ش ۱۵۹۶۵، از افادات امینی).

• ش ۲۰۴/۳ج، فهرست ۴۱۴.

عنوان معرفی: قصیده فی قرائة ورش.

نام صحیح: بلوغ الامانی فی قرائة ورش من طریق الإصبهانی، نوشته احمد طیبی (نک: کشف الفهرس، ۲۴۰/۱-۲۴۱).

حواشی بر نشریه نسخه‌های خطی پ

— ج ۷۶/۳، عنوان معرفی: حجية المظنة، گویا از: ابوالمعالی کلباسی.

نام صحیح: المقلاذ، از سید محمد مجاهد، محقق طباطبایی به این نکته تنبه داده است (نک: حدیث عشق ۵۹۰/۳). نیز نک: فهرست آستانه حضرت عبدالعظیم ۲۳۶/۱.

— ج ۸۶/۳ کتابخانه فرخ ش ۳۱ و ۳۶.

عنوان معرفی: اصول کافی.

عنوان صحیح: الکافی فی الفقه، از: ابوالصلاح حلبی (از افادات رضا قبادلو).

— ج ۳۵۱/۳، عنوان معرفی: تفسیر آیه النور.

نام صحیح: مشکاة الانوار و مصفاة الاسرار، از: ابوحماد غزالی (نک: کشف الفهرس ۱۷۳/۴-۱۷۴).

— ج ۴۲۲/۳، عنوان معرفی: زهر الرياض، گویا از اوردوبادی

(متولد ۱۳۱۲ق).

توضیح: این نسخه را مورخ ۱۲۸۶ق، دانسته‌اند، که قبل از تولد نویسنده است. علامه محقق مرحوم سید عبدالعزیز طباطبایی در نامه‌ای متذکر این خطا شده است (نک: حدیث عشق ۴۲۲/۳).

– ج ۲۳۹/۵ شاهچراغ شیراز، عنوان معرفی: الثمرات. نام صحیح کتاب: الثمرات الیانة و الاحکام الواضحة القاطعة فی تفسیر آیات الاحکام، از: یوسف بن احمد یمانی ثلاثی، متوفی ۸۳۲ق (نک: کشف الفهراس ۴۴۱/۳-۴۴۲، از افادات دکتر حجتی).

– ج ۵۱۴/۵، عنوان معرفی: شرح المواقف، نوشته سید شریف گرگانی، مورخ ۷۰۰.

توضیح: سید شریف گرگانی، متوفی ۸۱۶ق است، پس تاریخ نسخه صحیح نمی‌نماید. محقق طباطبایی به این مطلب تذکر داده است (نک: حدیث عشق ۵۹۰/۳).

– ج ۲۱۱/۹ فرهنگستان علوم باکو، ش ۱۰۳، عنوان معرفی: ترجمه مائة کلمة علی (ع)، از: ناشناس.

عنوان صحیح و مؤلف: مطلوب کل طالب من کلمات علی بن ابی طالب، از: رشیدالدین وطواط.

– ج ۲۳۹/۹ فرهنگستان علوم باکو 8201-M140 رساله‌های متعددی از این مجموعه از قلم افتاده و معرفی تعدادی از رساله‌ها ناقص است، از جمله:

۱. رساله یکم: عنوان معرفی: قصیده آذری. نام صحیح منظومه و شاعر: قصیده هائیه، از: شیخ کاظم ازری بغدادی.

۲. رساله ششم: عنوان معرفی: جمع الفوائد لخطبة القواعد. عنوان صحیح کتاب: جامع الفوائد فی شرح خطبة القواعد.

۳. رساله هفتم: عنوان معرفی: حل عبارة مفصلة... نام صحیح کتاب: حل عبارة معضلة...

۴. رساله چهاردهم: عنوان معرفی: سؤال الیضاوی عن العلامة الحلی.

نام صحیح مؤلف: مولانا جمال‌الدین.

۵. رساله پانزدهم: عنوان معرفی: اعجاز الالغاز. نام صحیح کتاب: لغز الزبده.

۶. رساله بیست و یکم: عنوان معرفی: الوجیز. نام صحیح کتاب: الوجیزة.

۷. رساله بیست و دوم.

نام صحیح مؤلف: شیخ بهایی.

۸. رساله بیست و سوم: نثر اللثالی، گویا از طبرسی یا

راوندی.

مؤلف: امین‌الاسلام طبرسی

۹. رساله بیست و هفتم: شعر فارسی، از ناشناس.

نام صحیح منظومه و شاعر: تخمیس قصیده یائیه میرفندرسکی، از: محمدعلی هندی.

۱۰. رساله سی و دوم: من شرح من لایحضره الفقیه.

نام صحیح مؤلف: ملا محمدتقی مجلسی.

۱۱. رساله سی و سوم: الرضاعیه.

نام صحیح: ضوابط الرضاع.

رساله‌های از قلم افتاده را در فهرست عکسی مرعشی مفصلاً آورده‌ام (نک: عکسی مرعشی ۴۱۰/۳-۴۳۵ ش ۱۱۸۲).

– ج ۲۴۲/۹ فرهنگستان علوم باکو 8201-M140

عنوان معرفی: ردیف ۴۲: رساله فی القدر، از: شهید ثانی. نام صحیح: القدرة و الارادة، از: میرداماد (نک: فهرست

عکسی مرعشی ۴۲۳/۳، شماره عکسی ۱۱۸۲/۴۸).

– ج ۲۴۲/۹، فرهنگستان علوم باکو 8201-M140

عنوان معرفی: ردیف ۴۳: نماز جمعه از: شهید ثانی.

نام صحیح مؤلف: میرداماد (نک: فهرست عکسی مرعشی ۴۲۳/۳، شماره عکسی ۱۱۸۲/۴۹).

– ج ۲۴۳/۹ فرهنگستان علوم باکو M 140

عنوان معرفی: ردیف ۵۱: الاعتقادات، از: شیخ شهید.

عنوان صحیح: العقیده الکافیة، از: شهید اول محمدبن مکی عاملی (نک: فهرست عکسی مرعشی ۴۲۶/۳).

– ج ۲۴۳/۹، فرهنگستان علوم باکو M 140

عنوان معرفی: ردیف ۵۷: قدسیة از: فیضی.

نام صحیح رساله: قدیمیة (نک: فهرست مرعشی ۲۷۵/۲۰، ش ۷۹۳۶/۲۴).

– ج ۲۴۳/۹، فرهنگستان علوم باکو M 140

عنوان معرفی: ردیف ۵۸: انشاء فارسی، از: ناشناس.

نام صحیح رساله و مؤلف: ریحیة، از: فریدون بن عکاشه (نک: مرعشی ۲۷۱/۲۰، ش ۷۹۳۶/۱۴).

– ش ۲۴۴/۹، فرهنگستان علوم باکو M 140

عنوان معرفی: ردیف ۷۰: سریان نور وجود الحق، از: دشتکی.

نام صحیح نویسنده: بیشتر اهل نظر، آن را از ملاصدرا دانسته‌اند. (نک: کتابشناسی ملاصدرا ۱۷۶) البته محقق

طباطبایی آن را از دشتکی دانسته (المحقق طباطبایی فی ذکراه السنویة الاولی ۸۸۲/۲).